Fotografta Kompozisyon

Pof. Dr. Hasip Pektaş

Fotograf, bir ışık kaynağından hareketle nesnelerin sanatçı yorumuyla birleştirilip bir düzlem üzerine aktarılmasıdır.

John Berger'e göre ***fotograf, vizörden bakan gözün ve beynin, gördüğünü özümlemesi, bu görünüşü yorumlayarak en iyi biçimiyle saptamasıdır.***

Henri Cartier Bresson'a göre ***fotograf çekmek, birisinin beynini, yüreğini ve gözünü objektifin eksenine dizebilmesidir.***

Önemli bir **görsel anlatım yolu** olan fotografın öz ve biçime ilişkin sorunlarının en yalın ve en etkili şekilde çözümlenmesi, konuya sanatsal açıdan yaklaşan kişilerin fotografın temel ilkelerini ve estetik kurallarını iyi bilmelerine bağlıdır.

Sabit Kalfagil der ki: ***"Fotografı sanat yapan, mesajda belli bir duygu yoğunluğunun bulunmasıdır. Fotografçıyı sanatçı yapan ise mesajı yoğurup iletmedeki özgünlük ve kişiselliktir."***

Ansel Adams; dünyanın maddesel olmayan özünü keşfeden, damıtarak yorumlayan fotografçılar için ***"Fotoşair"*** deyimini kullanır. Fotoşairlerin yapıtını ise; amaç, nitelik ve etkileri açısından usta ressamların, müzisyenlerin ve şairlerin yapıtlarına benzetir.

Herkes fotograf çekebilir, fakat her deklanşöre basışta bir sanat eseri meydana getirmek olası değildir.

Fotografı estetik kurallara bağlı kalarak çerçevelemek, doğru zamanda, doğru açıdan bakabilmek bir birikim gerektirir.

Hasip Pektaş, Fot. Der. 1. Ulusal Yarışması, Saydam "Başarı Ödülü". 1988.

Resim, grafik ve heykelle de ilgilenen ***Man Ray, Moholy-Nagy*** gibi pek çok sanatçı fotografın sınırlarını zorlamış, yaratıcı çabalarıyla özgün yapıtlar ortaya koymuşlardır. Picasso'nun fotografları da tarzını yansıtmaktadır.

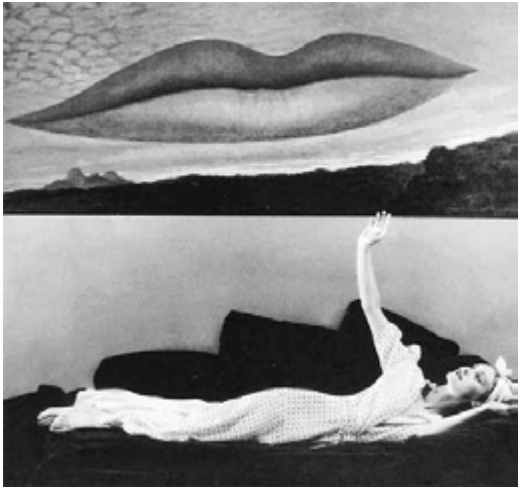

Man Ray (1890 – 1976)

Pablo Picasso (1881 – 1973)

Bir sanat yapıtının evrensel dile ulaşabilmesi onun anlatım gücüne ve biçimsel yapısına bağlıdır.

Bir sanat yapıtının iki önemli ögesi öz ve biçimdir. Form, özün daha iyi görülmesine, gösterilmesine, anlatılmasına yardımcı olur.

Diğer sanat dallarında olduğu gibi fotografta da etkin bir anlatıma ulaşmak için belirli kompozisyon ilkelerinden yararlanılır.

Fotografı oluşturan ögelerin çerçeve içindeki yeri, büyüklüğü, hareketi, birbiriyle olan ilişkisi, anlatımı etkili kılacak şekilde düzenlenmişse kompozisyon çözümlenmiş demektir.

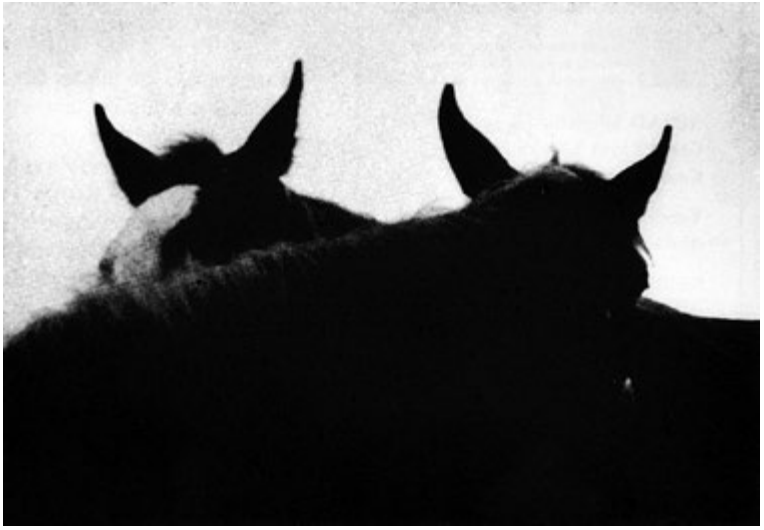

İyi bir kompozisyon için kesin kurallar koymak olanaksızdır. **Fotograf sanatçısına yol gösterebilecek bazı ipuçları vardır.**

Örneğin fotografı oluşturan ögelerin yerleşiminde uyumsuzluk varsa görsel etki zayıflar, ilgi dağılır. Oysa iyi bir seçim, dengeli bir kompozisyon fotografı canlı kılar, belleğe yerleşmesini sağlar.

Fotografta içeriğin biçimle bütünleşmesini, mesajın anlaşılır ve etkin şekilde verilmesini sağlayan ***"Belirginlik"***tir. Belirginlik; yalın bir anlatım, dengeli ve uyumlu bir seçimle oluşur. Yalınlık, ana konu dışı ögelerin ayıklanmasıdır.

Ana ögelerin daire, kare, üçgen gibi bilinen biçimler oluşturacak şekilde düzenlenmesi fotografın belirginliğini artırır.

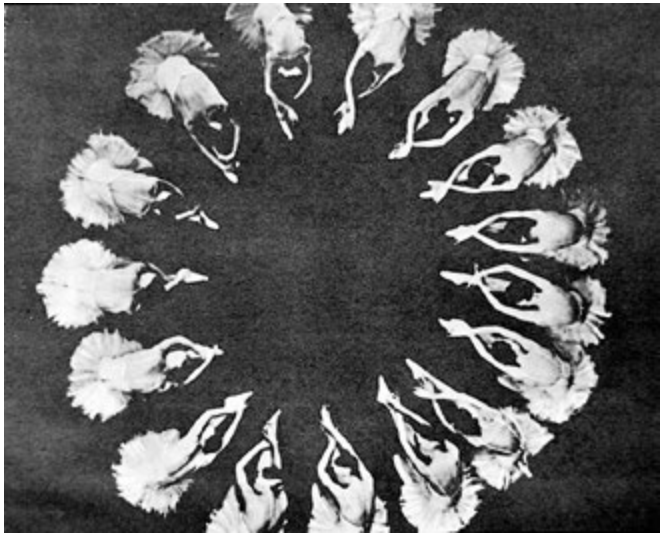

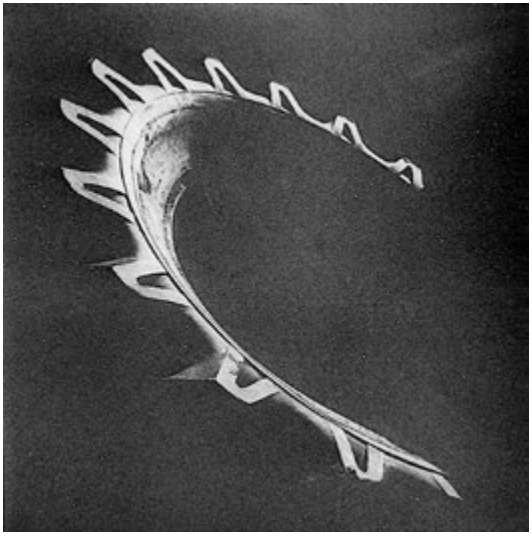

Bazı ögeleri diğerlerinden öne çıkarmakla zıtlıklar elde edilebilir. Bu şekilde fotograftaki tekdüzelik ortadan kalkar, canlılık ve heyecan oluşur. Örneğin ana konunun renk tonu, zeminden veya diğer nesnelerden açık ya da koyu ise; konu, çevresindekilerden ayrılacak, ilgi çekecektir.

Fotograf çekiminde konunun önünün veya arkasının netsiz yapılması da bir tür ayıklamadır. Bu şekilde ana konu belirginleşir, keskinleşir. Konunun tamamının netsiz olması ise soyut lekeler oluşturur.

Hasip Pektaş

Hasip Pektaş

Hatta bu ögelerden benzer özellikler taşıyanların ritmik tekrarı etkileyici olabilir.

Hasip Pektaş

Fotograftaki keskinlik, doğrudan gelen ışık kullanımıyla artar, dolaylı ışık kullanımıyla ise yumuşar.

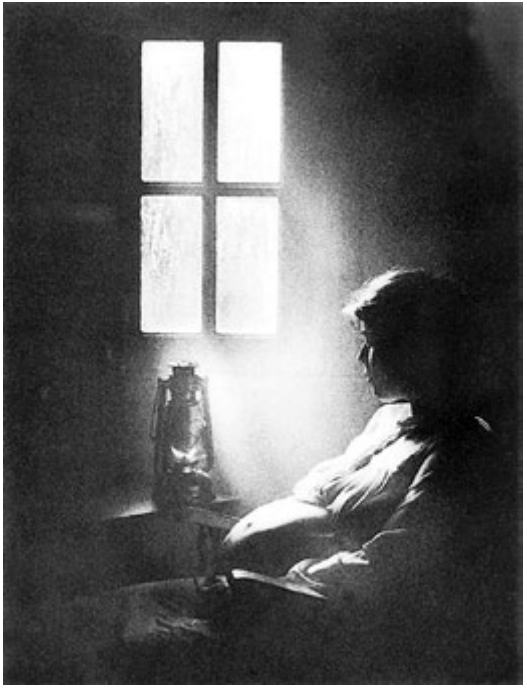

Doku, fotografa derinlik kattığı gibi farklı psikolojik etkiler de meydana getirebilir. Örneğin sert dokular yakınlık, yumuşak dokular uzaklık duygusu uyandırır.

Hasip Pektaş

Hasip Pektaş

Çerçeveyi yatay ve dikey olarak üçe bölen iki yatay ve iki dikey çizginin kesiştiği noktalar, ana konunun yerleşimi için en uygun noktalardır.

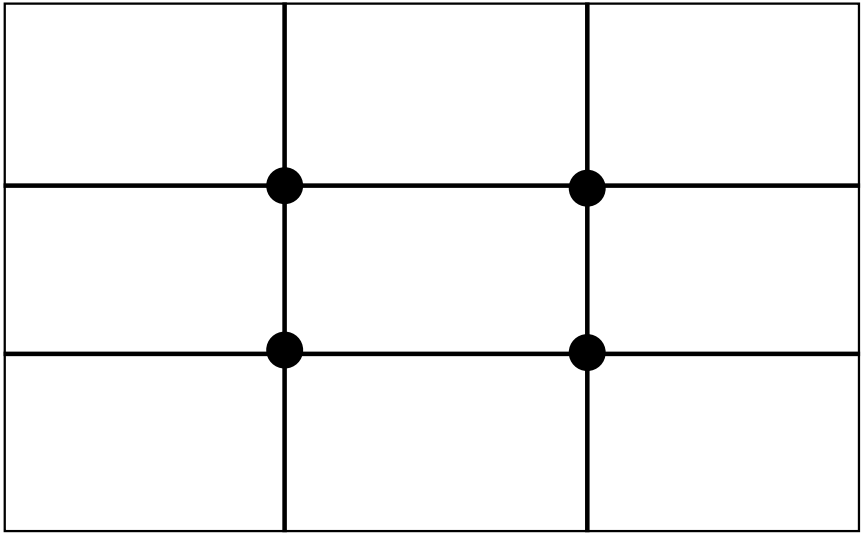

İzleyici ile iletişim kurmada önemli bir etken olan ***"yaşam ögesi"***ne yer verilmesi, fotografta canlılık, sevecenlik katar. İnsanın fotografa yakınlaşmasını sağlar.

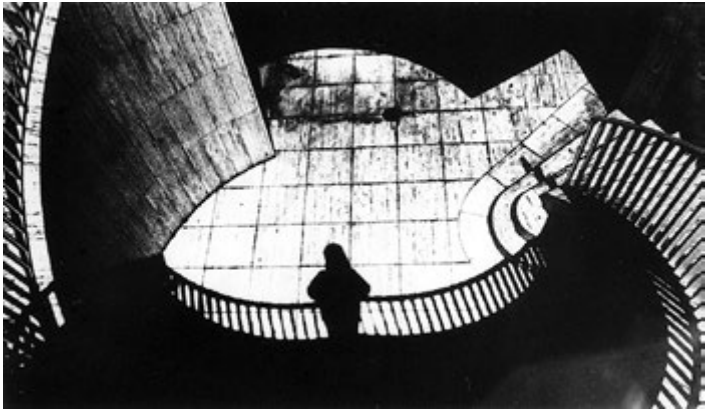

Fotograf için yol gösterici olabilecek bazı öneriler:

*- Hareket eden nesnelerin hareket yönünde, portrelerde ise bakış yönünde yeteri kadar boşluk bırakılmalıdır.

*- Arka planda ilgiyi dağıtacak nesneler yerine gökyüzü, deniz, yol, duvar gibi düz zeminler kullanılmalıdır. Figür çalışmasında insanın, elektrik direği veya ağaç gibi nesneler önünde yerleştirilmesi olumsuz sonuç verir.

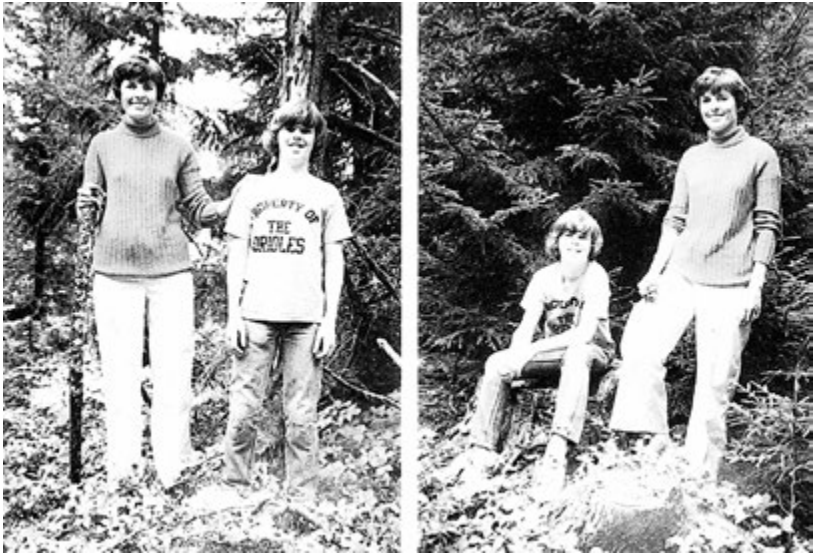

*- Konuya olabildiğince yaklaşmak, yani çerçeveyi doldurmak, kompozisyonu yalınlaştırır, etkili hale getirir.

*- Fotograf karesi içinde, sokak levhası, mağaza tabelası gibi yazısal ögelerin yer alması ana konuya olan ilgiyi dağıtır.

*- Figür çalışmalarında vücudun tamamı çerçeve içine sığmıyorsa eklem yerlerinden değil, eklemler arasından kesilmelidir.

*- Fotografta yer alan biçimlerin, çizgilerin köşelerden değil, köşelere yakın yerlerden girmesi daha anlamlıdır.

Hasip Pektaş

*- Ana konunun, öz ve biçim yönünden kendisiyle ortak yanlar taşıyan nesnelerce çerçevelenmesi fotografı ilginç hale getirir.

*- İnsan fotografı çekmenin güç olduğu söylenir. Onlara saygıyla yaklaşmak, konuşmak, önce güvenlerini kazanmak, sonra çekime geçmek işi kolaylaştırır.

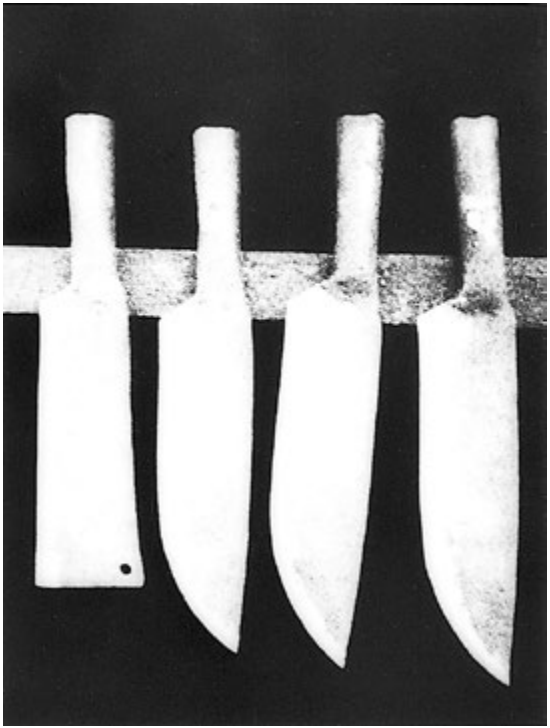

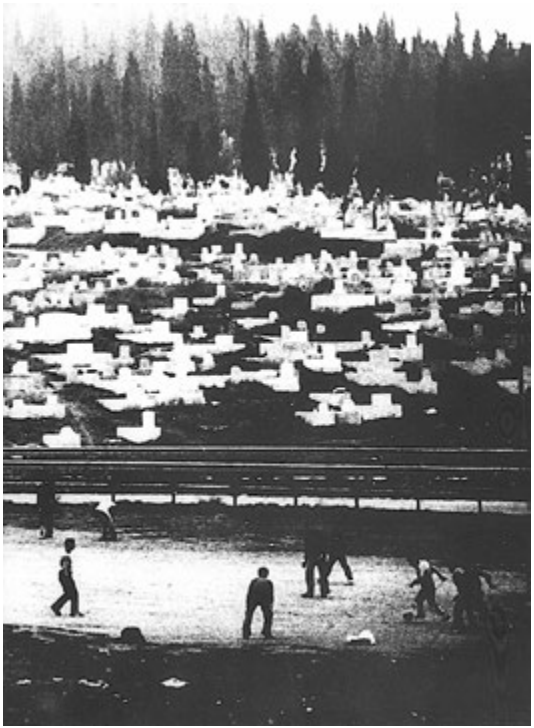

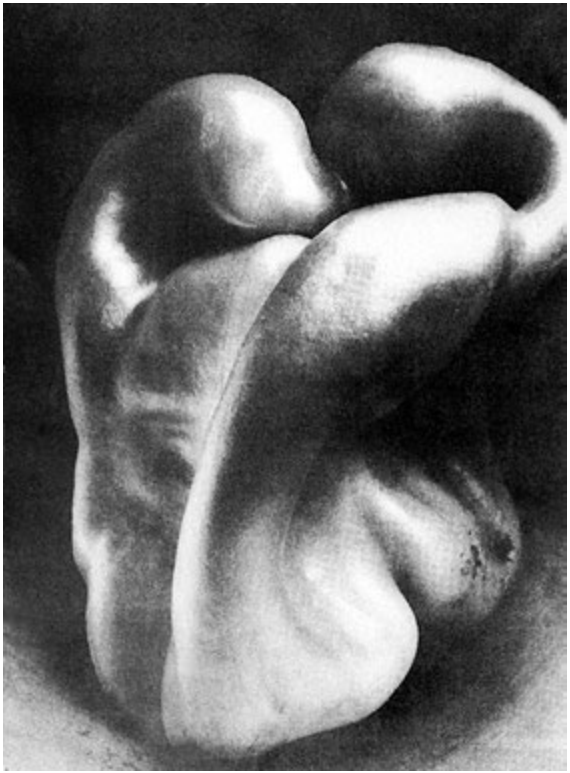

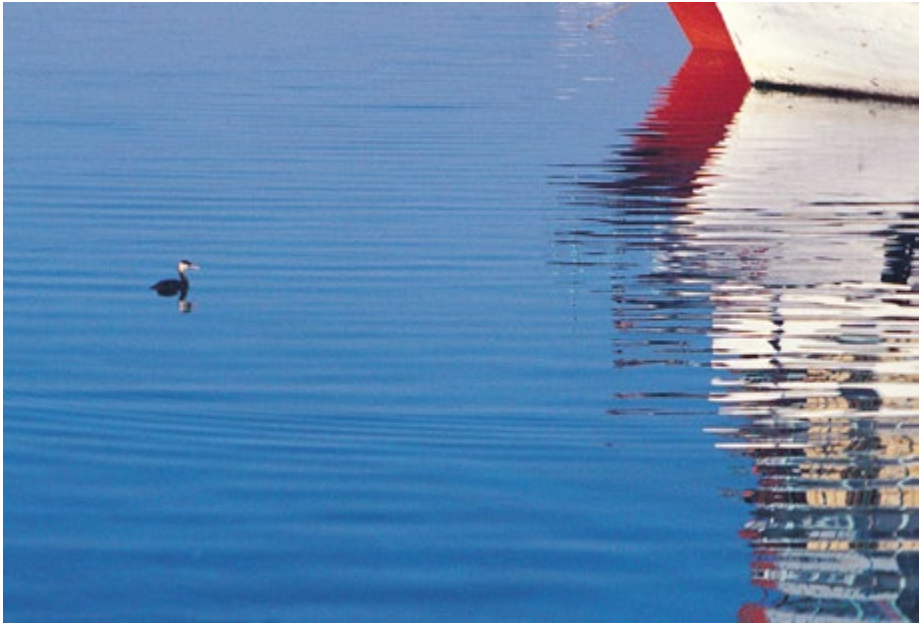

Hasip Pektaş

Hasip Pektaş

Hasip Pektaş

Hasip Pektaş

Sonuç olarak fotografı yaratan kişinin yaptığından haz duyması, duygu ve düşüncelerini anlatırken içten olması, araştırıcı bir kimlikle yaratması, bunun için de kuşkusuz çok çalışması gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

www.hasippektas.com